

i handen. En matros höll med båda händerna rullen med logglinan, som hastigt löpte ut från rullen. Penn iakttog den sjunkande sanden i timglasets, samtidigt som han följde linans knopförsedda repstumpar. Just som timglasets runnit ut och de båda genom att räkna knoparna på den sista repstumpen sökte ange skeppets fart, kom en pojke glatt hojtande fram till dem.

— Det sitter en liten fågel uppe i riggen! ropade han.

Snart hade nyheten att man nalkades land, spritt sig över hela skeppet. Längre dröjde det ej heller, förrän man fick syn på flera fåglar, vilkas förekomst tydde på närheten till land.

Äntligen ljöd det länge väntade budskapet land i sikte! från utkiken uppe i mastkorgen.

De ombordvarande hade nu alla samlats på däck. Tysta stod de där, fyllda av landkänningens spända förväntan. I sinom tid dök Delawaremyningens skogklädda kust upp ur havsdiset. På babords sida såg Penn efter ytterligare en stunds seglats det land han förvärvat av sin furstlige vän och beskyddare, hertigen av York, medan New Jersey om styrbord sköt ut en trubbig landtunga.

Hans hjärta slog hastigare. Hans rike! Hans land, som han drömt om sedan sin ungdom . . . Här låg det nu! Här låg det och väntade med sina väldiga vidder på honom och hans vänner. Ljuvliga väldofter bars av landvinden ut till emigranterna på Welcome från de i höstens färger prunkande skogarnas granar, ekar och cedrar, och fyllde den milda luften som en stum men förtroligt välkomnande hälsning till de från fjärran komna resenärerna.

6 Pennsylvania

Welcome stävade nu uppför den breda Delawarefloden. Vågorna blev med ens små och smög sig lekfullt sorlande och kluckande upp utmed de illa medfarna fartygssidorna. För passagerarna på Welcome, vilka under närmare två månaders tid hade vant sina öron vid det ständigt dånande brusset av Atlantens stormpiskade vågor, kändes det ovant att komma in i flodens lugna vatten. Samtidigt fylldes deras sinnen av en ro som de ej förnummit på länge, en lugn och tacksam tillfredsställdhet i medvetandet om att vara välbehållna vid målet.

Landskapet kring stränderna bredde ut sig i en storslagenhhet, som var den majestätiskt framflytande floden fullt värdig. Skogarnas höstliga färgprakt tedde sig mot flodens och himmelens blå nästan överväldigande. Långsamt seglade emigranterna förbi en och annan liten nybyggarkoloni. Ivrigt diskuterande hade en klunga samlats vid styrbords reling på Welcome, då skeppet just passerade en by som för sju år sedan grundats av invandrare kväkare. Småningom blev man ense om, att byns namn måste vara Salem. Den låg i närheten av ett gammalt svenskt fort, Nya Älvsborg kallat, där kapten Sven Skute en gång, innan holländarna erövrade landet, kommenderat över en blyg-

sam garnison om tretton soldater innanför de grönskande vallarna, vilka då för tiden varit bestyckade med åtta kanoner.

Snart kunde folket på Welcome skönja inloppet till hamnen och staden New Castle, också en ort grundad av engelsmän. Skeppets ankomst var sedan länge väntad och på den timrade kajbron växte skarorna av folk som samlats där för att välkomna de nya invandrarna. Så fort kommandanten på det lilla fortet fick syn på kung Karls flagga, vilken var hissad på Welcomes mesangaffel, höjde han sin sabel och alla fortets kanoner avlossade en festlig välkomstsalut. Mot den klara oktoberhimlen steg röken från kanonerna och från stadens små blockhus, vilkas invånare beredde sig att på bästa sätt undfägna de nyss anlända resenärerna.

Mottagen av stadens främsta förtroendemän, besteg William Penn för första gången Nya Världens jord. På rådhuset, en oansenlig röd tegelbyggnad, ägde den urgamla ceremoni rum, som var övlig vid landöverlåtelse. De befullmäktigade representanterna för landets förre ägare, hertigen av York, trädde fram och överlämnade högtidligen till landets nye ägare och guvernör en handfull jord av landets jord, en grönskande gren av landets skogar, en torva från dess åkrar och en bägare vatten från dess sjöar och floder. Så var med detta överlämnande av »torva och gren, vatten och jord» hela landet kommet i Penns ägo.

En folkförsamling var utlyst, och från hela landet kring Delaware kom de, alla vildmarkens härdade pionjärer, med enkel kristen tro i hjärtat och händer som ej var vana vid annat än bössa, plog och yxa. Med allvarliga ansikten lyssnade de spämt, då Penn läste upp den statsförfattning han

gjort upp tillsammans med sina vänner hemma i England. Denna samhällsordning, grundad som den var på frihet, rättvisa och samarbete mellan likaberättigade medborgare, fann med ens genklang hos alla, som en gång i likhet med Penn och hans vänner på Welcome, för sin tros skull måst lämna hemlandet. Ett sorl av entusiasm hördes från de församlade. Flera män stod upp och bad enträget och under de andras bifallsrop, att Penn måtte såsom guvernör råda över både Delawareterritoriet och Pennsylvania, broderligt förenade till ett enda land. En våg av välvilja strömmade Penn till mötes från de annars kärva och tystlåtna nybyggarna. Han tackade dem i hjärtliga ordalag och gav löfte att allvarligt taga deras förslag i övervägande. Till mer kunde han ej utfästa sig. Han hade ju ännu ej beträtt marken i det land åt vilket kung Karl förlänat hans eget namn och som utgjorde den största delen av hans vidsträckta rike.

— — —

David Fisher, en vävare från Manchester, som med sin familj följt med på Welcomes resa över Atlanten, höll på att såga ned en väldig gran, vars stam var avsedd att lämna timmer till ett blockhus, familjen Fishers första hem i det nya landet. Davids trettonårige son Stephen, en lång och kraftig pojke, höll i sågens andra ända och långsamt åt sig verktygets tänder in i den täta, kåddoftande veden.

Platsen där de befann sig, utgjordes av en hög strandbank vid floden Schuylkill, vars vågor glittrade i det vänliga solskenet. Närmast floden växte, förutom de i själva strandkanten vegeterande bestånden av sälg och vide, också ekar, almar och cedrar. Längre inåt land tog den resliga och täta barrskogen vid. Mellan strandvegetationen och barrskogen låg ett brett, lövängsartat bälte, med öppna gläntor, där

gräs och örter bredde ut en tät och djup matta. Det ena som det andra gjorde, att man hos Fishers ofta sade, att det inte kunde vara bättre ens i paradiset. Här, där nu puman smög i snåret och rådjuren obekymrat betade, här skulle deras hem resa sig, deras djur föras i vall och plojen bereda den jungfruliga marken för sådd och skörd.

Ett stycke från det ställe där sågandet pågick, hade familjen sitt läger. Med sina nedersta, täta grenar slog en yvig gran ett skyddande valv över tältet och kokplatsen. Familjens yngsta medlemmar hade redan med tillhjälp av stickor, ekollon och kottar skaffat sig både ladugård och djur och var fullt upptagna med detta, till stor belåtenhet för mor Hannah, som höll på att laga mat åt de säkert hungriga skogskarlarna, vilka snart väntades hem. En fet vildkalkon, skjuten föregående dag, hängde över elden på ett spett och utsände en aptitretande doft, som blev starkare varje gång Hannah vred om spettet. I en gryta puttrade gröten, kokt av majs som nybyggarna fått av de hjälpsamma svenskarna i Upland, en by längre nedåt floden. Förresten skulle byn inte heta så längre. Guvernören hade döpt om platsen och givit den namnet Chester, varifrån Pearson, den av alla beundrade sjukvårdaren på Welcome, härstammade. Svenskarna hade inget emot namnbytet.

— Det är guvernören som äger landet, sade de. Han gör som han vill med det som är hans. Bättre man till att styra över oss hade vi inte kunnat få, och hyggligt är folket han tagit med sig hit.

Så blev det ett gott förhållande och stor vänskap mellan nykomlingarna och svenskarna, vilka på alla upptänkliga vis hjälpte Penn och hans vänner från första stund.

Guvernören själv bodde i det stora, vältimrade block-

hus, som en gång för över femtio år sedan uppförts av den svenska Delawarekoloniens förste guvernör, den hårdföre krigaren från Bottnaryd i Västergötland, överste Johan Printz. Sedan kom holländarna och tog hela landet och därpå engelsmännen. Nya Sverige fanns inte mer. Men svenskarna hävdade sig gott ändå genom sin arbetsamhet och hederlighet.

— De är snälla mot oss nykomlingar, tänkte mor Hannah och rörde i sin grötgryta. Sedan kände hon med en sticka efter om fågelsteken var färdig. Det befanns den vara, och småbarnen sändes med bud om mat till far och storebror uppe i skogen. Trötta och hungriga hade de lämnat yxa och såg och slog sig nu ned kring elden.

— Nästa vecka, sade David och skar sig en bit av kalkonen, tänker jag nog att vi kan börja resa stugan häruppe vid bäcken som vi talat om. Vi får en bråd tid nu, om vi ska kunna hinna med både plöjning och sådd. Det bör kunna gå. I ängarna är det djup och fin mylla. Det är bara att sätta plogen i den. Vi behöver varken fälla träd eller bryta stubbar. Det kan bli makalösa skördar här, efter vad jag förstår.

— Väl att man är uppvuxen på landet och van vid både jord och djur. Jag längtade alltid tillbaka till det, när jag satt alla dessa år i väveriet hemma i Manchester, tillade han.

— Men inte kunde du ana, insköt hustrun, att du måste bege dig över havet och ända till Nya Världen, för att äntligen få bli en riktig bonde!

— Nej, det hade jag inte kunnat drömma om, svarade David. Men Herrens vägar är verkligen outgrundliga. Det har då vi fått se! Och jag har inte bara blivit bonde på

egen jord. Vi får också alla här känna oss som fria människor. Sen vi kom med bland Vännerna, gick vi aldrig säkra för överheten. När vi låg i vår döda sömn, kunde vi väckas av bultningar på dörren vilken natt som helst. Vilken dag som helst kunde de hämta mig från min vävstol och släpa mig till fängelset, där ni hade hamnat också. Denna hemska otrygghet är slut nu. Här får vi leva som fria människor.

— Och detta tack vare guvernören! sade hustrun.

— Tack vare Guds barmhärtighet och hans orädda redskap William Penn, rättade henne mannen.

— Men ska kungen i England inte ha någonting att säga till om längre, när det gäller oss? frågade Stephen.

— Jo, sade fadern. — Nog ska han det, men inte i allt — som det var förut. Allt till exempel, som gäller Pennsylvania i dess helhet, lagstiftning, handel och liknande, allt sådant måste vi inhämta engelska parlamentets och kungens godkännande om.

— Men det känns tryggt, tyckte Hannah, att vi så ändå alltjämt är förenade med vårt hemland, och att Englands kung är vår kung.

— Det kan kanske vara bra, sade David. Men ännu bättre är, att vi får bestämma över oss själva i så stor utsträckning här i Pennsylvania. Guvernören far ju härs och tvärs i landet och mäter ut jordlotter. Men samtidigt delar han upp hela Pennsylvania i distrikt. Snart ska vi i varje distrikt välja förtroendemän, som sedan samlas till ett parlament eller en folkförsamling. Då ska guvernören läsa upp sin statsförfattning, och då kommer också ett högsta råd att väljas. Detta råd ska med guvernören i spetsen styra Pennsylvania.

— Tänk, ifall du blir vald, pappa! utbrast Stephen.

— Det återstår att se, log David. Vi har många duktiga män, som kan komma i fråga. Men — titta därnere!

Han pekade genom en rätt stor öppning i snåren ned mot den solglittrande floden. Därnere såg nybyggarna några kanoter, framdrivna med kraftiga tag av paddelåror. Farkosterna var synbarligen gjorda av urholkade trädstammar, och i var och en av dem satt fem eller sex nakna, bruna gestalter. De hade fjädrar i det blåsvarta håret och såg kraftfulla ut, med allvarliga, nästan stränga ansikten.

Tysta och nedslagna betraktade nybyggarna indianerna. Vildarnas närhet väckte rädsla och motvilja till liv hos dem.

— De är på väg nedåt, sade David, mest för att lätta upp den tryckta stämning, som sänkt sig över familjen. Kanske ska de sälja bäverskinn till några holländare.

— Men vad ska rödskinnen med pengar till? frågade Stephen. Dem har de väl inte mycken nytta av?

— De byter till sig vapen, kulor och krut och annat de behöver, av köpmännen därnere, svarade fadern. Tyvärr får de också tag på brännvin, och när de druckit det, blir de som från vettet, så att de inte frågar efter vad de gör. Köpmännen begår orätt, som gör en sådan handel med vildarna.

— Tänk, om de överfaller oss! sade Stephen. Vad ska vi då göra? Men jag ska ta bössan jag —

— Det ska du inte alls göra! kom det från fadern. Det finns de som väl känner till indianerna, och som säger att det går mycket bra att leva tillsammans med dem, om man bara behandlar dem som människor. Förresten har överste Markham, guvernörens kusin, som for hit före oss för att

ställa saker och ting till rätta innan guvernören kom, redan talat med de röda männens hövdingar och sagt att vi bara vill leva i fred och vänskap med dem och deras folk.

— Svenskarna kommer då väldigt väl överens med dem, sade Hannah. Det har hustrun till Anders Svensson nere i Schuylkill berättat för mig. Men till gudstjänsterna i svenskarnas kyrka vill rödskinnen inte komma, sade hon mig, och talade om, att indianerna tycker det är underligt, att en enda man hela tiden ska stå i kyrkan och tala, medan de andra som är där, knappt får säga någonting!

Hannah skrattade när hon berättade detta, och tänkte på de långa predikningar kyrkoherden hemma i Manchester brukade hålla.

När måltiden avslutats — Hannah överraskade med vilddruvor och plommon hon plockat — gick David och Stephen upp till arbetet i skogen igen. När de kom tillbaka till lägerplatsen, höll solen på att sjunka. De små hade redan somnat i sin gemensamma bädd. Efter en stadig kvällsmåltid på bröd och kallt kött, satt de båda makarna en stund vid elden, men drog sig snart tillbaka till tältet, trötta efter dagens arbete. Elden brann alltjämt och åstadkom ett trolskt skuggspel på ekarnas och popplarnas mäktiga stammar. Skymningen tätnade och nattmörkret inhöljde inom kort nybyggarnas lägerplats.

Det var Stephen som först vaknade. Solen höll på att gå upp och nere på den spegelblanka floden väsnades änder och vildgäss i otaliga skaror. Från trädkronor och buskar hörde pojken en ljuvlig fågelsång, sådan han aldrig hört hemma i England. Men det var inte den vaknande naturens alla röster han lyssnade till. Det var andra ljud han hörde, ljud, som kom hjärtat att banka i bröstet på honom.

Han försökte hålla andan och lyssnade spänt. Djupa, gutturala stämmor talade ett obegripligt, kusligt främmande språk utanför tältet.

— Pappa! Stephen rörde försiktigt vid fadern, som först lät höra ett ovilligt grymtande i sömnen, men i nästa stund var klarvaken.

— Pappa, det är folk härutanför. De talar så underligt. Jag kan inte förstå vad de säger. Pojkens viskande röst var spänd av rädsla.

David kastade filten åt sidan och kröp över bäddar och redskap mot tältdörren, följd av sonen och hustrun, som också vaknat. De minsta sov alltjämt tryggt, ovetande om allt.

Några indianer stod utanför tältet. De var högresta, yngre män. En i sömmarna fransad kolt eller liknande plagg av hjortskinn täckte deras muskulösa, bruna kroppar. Ben och armar var bara. På fötterna hade de mockasiner av mjukt skinn, prydda med färgade remmar och de långa vita morrhåren av något djur. Deras magra, allvarliga ansikten var tatuerade med blå, vita och gula streck och spiraler, vilket gav dem ett skräckinjagande utseende. Båda bar de på ryggen en lång, smidig båge jämte ett vackert målat pilkoger. I deras av otaliga små snäckor fint flätade bälten hängde långa knivar.

— Tag fram något vi kan ge dem att äta, sade David med låg röst till hustrun. Hon var inte sen att plocka fram kött och rostade majskolvar. Vildarna hade stått tysta en stund och med ögonen följt alla de vitas rörelser. David gick nu fram och räckte dem handen, först åt den ene och sedan åt den andre. Tveksamt tog indianerna hans händer. Han kastade några torra grenar på elden, som ännu pyrde

och den flammade upp. Sedan gjorde han en åtbörd mot marken och alla tre satte sig kring elden. Hannah kom nu med maten, som indianerna tog emot tigande men åt med glupande aptit. Träfatnen länsades snart och hon gick in efter mera kött och bröd. Hon tyckte rödskinnen såg fruktansvärda ut, där de satt hukade kring elden med sina kraftiga malande käkar. Deras blåsvarta hår hängde i två smala flätor på vardera sidan om det hiskligt bemålade ansiktet och var insmört med fett. När de synbarligen var mätta, började de närgånget se sig omkring på lägerplatsen. Den ene av dem fick plötsligt syn på de sovande småbarnen inne i tältet. Han sade några ord på sitt sällsamma tungomål till den andre och pekade på barnen. För en sekund genombävades modern av en vild ångest, när hon såg att indianerna upptäckt de små. Men de underliga gästerna lämnade utan att säga ett ord nybyggarnas läger. De gick med skogsmänniskornas långa, fjädrande steg och var snart utom synhåll.

Hannah lade handen över bröstet och drog ett djupt andetag.

— Barnen, sade hon, de fick syn på barnen. Vad ville de dem? Tänk om —

Men maken rörde lugnande vid hennes arm.

— Säkert ville de dem inte något ont. De kanske tycker om barn! Men nu måste jag ha lite mat, jag också — om det är något kvar förstås efter de där röda storätarna — de kunde då lägga in! I dag tänkte jag skräda timmer. Vi har fått i hop en hög, som jag tror ska räcka till vår stuga. Stephen får vara hemma i dag. Efter en stund lämnade han dem, bärande den bredbladiga timmerbilan på axeln.

Men nybyggarna fick mera besök den dagen. Mor Han-

nah höll på att fjälla fisk, som Stephen dragit upp ur floden, då hon ryckte till. Som om han ljudlöst dykt upp ur intet, stod en av indianerna hon fägnat samma morgon plötsligt alldeles intill henne. I samma nu fylldes hon av en vild skräck. Ett halvkvävt skrik höll på att bana sig väg över hennes läppar, men hon lyckades behärska sig.

Indianen sade inget, men han log och satte ned en skinn-säck han burit på. I säcken låg en hundvalp. Han tog den gnällande valpen och räckte den till Hannah, log igen och försvann lika ljudlöst som han kommit. Hon stod där häpen och förstummad med den lilla hunden i famnen, och tyckte att hon vaknade upp först när barnen fått syn på valpen och skrek högt av förtjusning.

Men Hannah, alltjämt med djuret i sin famn, knäppte sina händer.

När David omsider kom hem, blev han inte måttligt häpen över att finna nybyggarhushållet utökat med en fyrbent, livlig och lekfull krabat.

— Var har ni fått den ifrån? frågade han med oförställd förvåning. Han skulle kunna bli en bra vakthund. En sådan behöver vi. Vem kom med den?

— Indianerna, svarade Hannah. En av dem som var här tidigt i morse, kom tillbaka och gav mig den. Du kan inte tro hur rädd jag var, när han kom. Och så ville han bara ge oss den här lilla hunden!

— Där ser du! sade David. Vi har blivit vänner med dem! Men nu får vi nog vara beredda på att de kommer och hälsar på oss i bland.

— De får komma, sade Hannah beslutsamt. Och jag ska ta emot dem på samma vis som när de våra kommer hit. För nu börjar jag förstå hurudana de är! När vi sen

kanske kan lära oss lite av deras språk, ska det gå ännu bättre.

— Ja, varför skulle det inte det? frågade maken. Gud har skapat dem likaväl som oss. Fast de har annan hudfärg och ett annat levnadssätt än vi, har de i Guds ögon lika stort värde som vi. Därför måste vi försöka möta dem som bröder, så att våra folk kan hjälpa varandra att göra detta välsignade land ännu rikare.

Den kvällen lät David sina verktyg vila. Han tog av arbetskläderna och letade ur en av kistorna fram en snyggare dräkt.

— Jag ska träffa de andra kolonisterna i kväll, sade han. Vi har att välja representanter för den här bygden till folkförsamlingen. Hoppas vi får bra karlar, tillade han. Pennsylvania är rikt. Här finns skog, kol, järn och bördig jord. Vad vi behöver är duktigt folk. Människor som vill arbeta och under gemensamt ansvar och i vördnad för lagarna bygga upp en ny stat. Detta ska väl också med Guds hjälp gå.

— Du talar som om du redan vore invald i folkförsamlingen, skämtade Hannah.

— Nå, det hela beror inte bara på dem som ska sitta med där, svarade maken. Det hela beror på oss alla som bor i detta land.

7 Blekansikten och rödskinn

I samband med förberedelserna för guvernörens ankomst hade överste Markham haft mycket att bestyra i början av sin vistelse i Pennsylvania. Sedan Penn kommit, hade likväl Markhams arbetsbörd inte minskats, snarare tvärtom. Hans kusin guvernören hade till alla de nya uppgifterna i samband med civilisationsarbetet också lagt ledningen av Philadelphias uppbyggande i hans händer. Men den energiske och plikttrogne översten klagade inte.

— Det känns skönt för mig att äntligen ha dig här, sade han till kusinen, även om du bara lägger på mig mera arbete.

— Utan dig vet jag inte, hur vi skulle kunnat klara av det hela, blev Penns svar. Det mottagande vi fått, och all den vänlighet, som från första stund strömmat emot oss här, kan bara förklaras genom den möda du haft att förbereda vår ankomst.

— Jag kan inte neka till, sade Markham, att mina förhandlingar med folket här, de vita lika väl som de röda, gått över förväntan bra, inte minst när jag tänker på indianernas hövdingar. Den ende jag inte kunnat komma överens med är lord Baltimore, Marylands guvernör. Denne herre är både slug och handlingskraftig, och jag gissar att

du kommer att få många bekymmer för hans skull. Att nå samförstånd ifråga om gränser är sällan något lätt företag. Men en Herrens nåd var det, att du fick Delawareområdet, så att Pennsylvania har porten öppen mot havet. Annars vet jag inte, hur det skulle blivit för oss.

— Ja, hertig James har lämnat mig ett ovärderligt stöd. Han har överfört sin trogna vänskap för min far på mig. Men nu ser jag att jakten kommit.

De båda kusinerna satt i övre våningen till det gamla svenska guvernörshuset på ön Tinicum i Delawarefloden, ej långt från det ställe där den sistnämnda möter Schuylkills breda vattenflöde. De såg ut genom en skottglugg i den massiva timmerväggen. Runt omkring låg de gröna vallarna av det svenska fortet Nya Göteborg. Nu var dess fyra kanoner, vilka en gång tagits från emigrantfartyget Calmare Nyckel, rostiga och obrukbara. Ej långt från guvernörshuset kunde man se kyrkan, ett oansenligt blockhus, där den svenske prästen alltjämt samlade sina landsmän till högmässa de söndagar han inte var vid fort Kristina eller Tranhuken eller i någon annan svenskby och predikade. Nedanför fortet låg en brygga och invid denna hade nyss en smäckert byggd jakt förtöjts. Sex av guvernörens husfolk skötte sysslorna ombord.

De båda männen gick ned för den smala, branta trappan och ut genom en port i vallen samt steg ombord på båten, som näst den vita fullblodshästen var Penns stolthet. Sällan trivdes han med livet så bra, som när han satt på hästryggen eller vid rorkulten på en seglare, som för en god slör ilade över vågorna.

För denna dag och de följande hade han och Markham planerat en färd uppför floderna i det vidsträckta landet.

Ombord väntade tolken, en gammal råbarkad men from sjökaptén, som varit med amiralen en gång på expeditionerna i Västindien. En flerårig vistelse i Nya Världen hade därjämte givit honom goda insikter i indianstammarnas språk.

— För mig känns det mycket behagligt att få koppla av ett tag från allt vad förhandlingar heter, sade Markham. Nu får du sköta om allt sådant, William. Till att börja med tänkte jag vi skulle hälsa på hos själve överhövdingen här i trakten, den fine Tament. För närvarande är det lämpligt för oss, att han har sitt läger på ett ställe inte långt härifrån, nära en nybyggarkoloni, som heter Mölndal. Om den lilla floden, som flyter förbi platsen, heter så också, vet jag inte. Den har väl i varje fall ett mer eller mindre outtalbart indiannamn, tänker jag.

— Mölndal? frågade Penn och uttalade ordet med en viss möda. Det låter som holländska eller kanske tyska. Bor det sådant folk där?

— Nej, blev överstens svar, det är svenskar, som såvitt jag vet, gett platsen det namnet. Förmodligen kom de en gång från en plats i Sverige, som heter så, skulle jag tro. Men i dag är det ingen vind för segling, precis, karlarna får ro uppför floden. Det bör inte vara svårt med våra sex par åror.

— Och allt vi behöver, är med? frågade Penn, proviant och gåvor till indianerna?

— Allt har jag gett order om, svarade översten. Så vitt jag kan se, fattas inget. Vi kan ge oss iväg med detsamma.

Roddarna satte sig vid årorna och båten sköt god fart. De lämnade den breda floden och vinkade åt nybyggarbarnen i den lilla finska kolonien nedanför blockhusfortet

Vasa. Färden gick sedan åt nordväst uppför ett mindre vattendrag. Småningom blev floden trängre och strömmen stridare. Roddarna slet så att svetten pärlade på deras nakna ryggar.

— Det verkar som om vi närmade oss en fors eller ett vattenfall, sade Penn.

— Stämmer precis det, blev kusinens svar. Vi kommer dit strax, och sen kan vi inte använda båten längre.

Floden gjorde en krök och en liten by blev synlig, med grå, torvtäckta små blockhus och en kvarn. Det var den svenska kolonien Mölndal. Svenskarna hade röjt upp i skogen, fällt träd och svedjat. Runt omkring byn låg nu deras åkrar, majs-, råg- och vetefält. Vid en klappbrygga låg en kvinna och tvättade, och några barn vilka lekt därinvid, kom fram och såg med skygga ögon på den nyss förtöjda jakten och dess passagerare. När Penn talade med dem på engelska, varav de visade sig kunna en del ord, och gav dem några små gåvor, lyste de upp av glädje och deras blyghet försvann. Kvinnan vid klappbryggan hade nu rest sig och kommit fram. När Penn omtalade att han var den nye guvernören, neg hon djupt.

Folket här hade bott på platsen så länge, att de hjälpligt kunde förstå och tala både engelska och holländska. Ej heller algonkinindianernas språk var dem alldeles främmande.

— Vi måste naturligtvis gå in till dem, sade översten. Alla svenskar är så gästfria, att de nästan blir förolämpade, om man inte går in och hälsar på hos dem.

Kvinnan gick före engelsmännen till sitt hem. Barnen följde efter och de trädde inom kort in i ett blockhus, så lågt, att den högväxte Penn utan vidare kunde lägga han-

den på den gräsbevuxna takåsen. De befann sig i en ryggåsstuga, byggd av nästan halvmeter tjocka timmerstockar. Vid gaveln var en stor, öppen spis, uppförd av kullersten och lerbruk. Utmed den ena av de nakna väggarna, som var tätade med mossa, löpte en bänk av grova plankor och upp mot taket reste sig vid den andra väggen höga, skåpliknande sängar.

Kvinnan satte fram getmjölk och bröd på bordet och gästerna lät sig det grova, hårda brödet och den tjocka mjölken väl smaka.

— Sven är längre uppåt skogen med de andra karlarna och svedjar idag, sade nybyggarhustrun. Nu blir nog både han och de andra besvikna över att de inte var hemma, när vi fick så fint främmande.

Medan gästerna åt, samlades ännu fler av byns kvinnor och deras talrika barn i stugan. De båda engelsmännen hälsade på dem alla och hörde sig för om deras förhållanden. Det gick ingen nöd på dem, menade de, ett så rikt land som de kommit till. I början hade det varit svårt, förstås, så fattiga och illa utrustade som de varit när de kom. Men nu redde de sig bra. Alla klagade de dock över, att de inte fick höra Guds ord och fira Herrens nattvard varenda söndag, som de varit vana vid hemma i Sverige. Det var lång väg ned till Nya Göteborg och prästen kom inte dit mer än en gång i månaden, och inte ens det alltid.

— Men nu när ert nåd kommit hit till landet och vi har fått en guvernör och en överhet över oss, så blir det väl bättre, sade en talför mora.

Penn svarade, att därest de kunde skaffa fler präster från Sverige att betjäna dem med Guds ord, skulle han inte lägga några hinder i vägen.

Sedan engelsmännen lämnat svenskbyn, tog de sig upp i skogen med översten som vägvisare. I flera timmar vandrade de genom den mäktiga urskogen, vars täta kronor inte lät mycket av himlen skymta fram. På avstånd fick de en gång se en mer än manshög, egendomlig plattform, uppförd av smala trädstammar, på vilken ett underligt bylte vilade.

— Indianerna i de här trakterna gör så med sina döda, upplyste Markham. När någon av dem dött, vecklar man in liket i råa hudar, varefter detta »likpaket» lägges på en sådan träställning som den vi ser därborta mellan träden. Den döde får sina vapen med sig, jämte en del husgeråd och mat, då han nu gått till indianernas paradys, som i stort sett inte skiljer sig så mycket från deras jordiska tillvaro. För övrigt hållas de döda och deras gravplatser i stor vördnad.

— Detta sista du säger, visar väl också i sin mån, att indianerna är ett ganska högtstående folk, sade Penn. Märkligt är också, att de tydligen räknar med en skapare och ett paradys, eller vad man nu ska kalla det.

— Jag kan tillägga, svarade översten, att de har ett slags syndaflod också, en väldig översvämning, som ska ha skett en gång i urtiden. Efter denna katastrof uppträdde en gud, som algonkinerna kallar Manabozho. Han skapade en ny värld igen. Så har jag hört berättas.

— De tror alltså på flera gudar? frågade Penn.

— Jag vet inte vad man ska kalla alla dessa väsen, goda som onda, vilka indianerna talar om, blev svaret. Men många sådana andar eller gudar synes det vara. Jag känner inte mycket till av detta.

Mot slutet av sin vandring uppfångade engelsmännen

några underliga fågelläten, vilka med jämna mellanrum återkom. Tidigare hade de ej hört dem.

— Det är indianernas vaktposter, upplyste översten. Unga krigare sitter uppkrupna i träden med pilen på bågsträngen. Med tillhjälp av de här fågelskriken uppehåller de ett slags kontakt med varandra. För oss är det omöjligt att kunna upptäcka dem, men de ser i stället oss så mycket bättre. I lägret är de säkert varskodda vid det här laget.

Indianbyn var nu inte långt borta. Snart kände vandrarna lukten av röken från vildarnas eldar. Skogen glesnade och under ekar och almar blev de varse lägret där överhövdingens egen stam bodde och i vars utkant engelsmännen mottogs av ett koppel ursinnigt skällande hundar. I närheten höll några indiankvinnor på att krafsa i jorden med spetsiga pinnar.

— De sår och sätter aldrig mer än som de tycker är alldeles nödvändigt, sade Markham, för att få lite majsgröt en tid. Förresten har de vilt i skogen och fisk i vattendragen så mycket de kan önska. När tillgångarna på sådant börjar tryta, drar de vidare.

De av bark och hudar uppförda hyddorna omramade en öppen plats och här låg en hydda större än de övriga, vilken Markham sade var hövdingens.

Engelsmännen omringades genast av byns invånare.

— Här kommer hövdingen själv, viskade översten, Taminent Sachim. Han har efterträtt sin morbror. Hos indianerna går hövdingvärdigheten i arv på kvinnosidan.

Taminent gick långsamt nykomlingarna till mötes. Hela den ståtliga gestalten utstrålade lugn värdighet. Från det blåsvarta flätade håret vajade hövdingtecknet, de svartvita

örnfjädrarna och kring livet bar han ett bälte av vita och violetta snäckor, det s. k. wampum.

Penn gick fram till honom, och nu fick tolken rycka in.

— Tament och hans folk hälsar den vite hövdingen Miquon, så föll hövdingens första ord. Jag vet vem du är. Den store överhövdingen på andra sidan det brusande vattnet har sänt dig att med vita män bo i detta land. Jag har hört ditt budskap genom denne hövding här. — Han pekade på Markham. — Dina ord syntes ej vara talade med två tungor och var oss ett gott tal. Vi vill leva i vänskap med dig och ditt folk så länge sol och måne lyser och du icke bryter freden mellan våra folk.

Penn tog nu till orda och sade:

— Jag tackar dig för dina vänskapsfulla ord och ditt löfte. Som du själv kan se, har vi icke burit vapen med oss. Det är min önskan och bön till den store Anden, att våra folk ska leva i fred med varandra. Såsom vita män hjälper varandra, så vill vi att våra folk ska göra mot varandra. Och såsom vi vita män idkar köpenskap med varandra, så vill vi ock göra det med er, och detta aldrig med våld och list, utan i öppenhet och vänskap. Må vi kunna gå in i varandras hus och möta varandra på skogens stigar som bröder. Och detta så länge himlen och jorden är till.

— På denna min goda vilja kallar jag som vittnen dessa mina män och er alla som här står, fortsatte guvernören med höjd röst, tog några steg närmare och fattade hövdingens hand.

Indianerna, vilka hittills dödysta bevittnat mötet mellan männen, började nu sorla. Penn sade några ord till en av sina följeslagare och denne tog fram en mängd gåvor, vilka överlämnades till hövdingen och hans närmaste män

— yxor och knivar, pärlor, nålar och flera andra ting. Männen slog sig sedan ned kring rådselden och en krigare kom fram med tvenne pipor, meterlånga och försedda med konstfärdigt skurna huvuden av sten, ur vilka snart den doftande röken steg — offret till den store Anden Witshi Manitu. Medan fredspiporna under tystnad högtidligt röktes, bar kvinnorna fram majsgröt och torkat kött samt rostade ekollon och kastanjer. Penn och Markham gjorde under de kringståendes nyfikna men gillande blickar all den heder de förmådde åt rätterna, ehuru dessa i deras tycke hade en mycket främmande smak.

Medan de åt, hade en skara smidiga och muskulösa ynglingar samlats på den öppna platsen, där de till en vild och underligt ljudande musik av flöjter och pipor, ackompanjerade av trummor, skallror och ett litet, egendomligt instrument, som bestod av en med strängar försedd båge, utförde en rad danser, strids- och jaktdanser och sådana som de dansade till solens eller månens ära. Några av ynglingarna satte därpå i marken ned två långa störrar, i vilka hål borrats samt lade en smal slana mellan störrarna, varefter en fin uppvisning i höjdhopp framkallade livliga applåder, inte minst från de vita. När Penn, djupt intresserad sett på en stund, reste han sig upp, gick bort till ynglingarna, tog sats och landade med ett elegant hopp på andra sidan tvärribban, som nu efter en försvarlig stunds tävlande satt rätt högt uppe. De omkringstående såg häpna på honom. Sedan brast jublet löst:

— Miquon! Miquon! skallade ropet på rådsplatsen.¹

Penn rådplägade ännu en timme med Delawareindianer-

¹ Miquon, fjäderpenna, jfr »Penn».

na om villkoren för köp av ett stort område åt nybyggarna och tog sedan under övliga ceremonier högtidligt avsked av Taminent och hans undersåtar.

Engelsmännen behövde inte mycket åror under färden ned till den stora floden.

— Vi har några indianbyar längre uppåt Schuylkill, som vi måste besöka, sade översten. Men nu kanske det räcker för i dag.

— Det gör det, svarade kusinen. I morgon är ock en dag. Nu vill jag bara, att vi som hastigast hälsar på hos några som var med på Welcome och som ska bo här i närheten, om jag inte är fel underrättad.

Besättningen utnyttjade den friska kvällsbrisen och satte upp seglen, vilka i den nedgående solens varma ljus fick ett rött skimmer. De gick så nära den skogklädda stranden som de kunde, tills de kom fram till en hög kalkklippa, i vilken naturen urholkat djupa grottor. I somliga av grottorna hade några kväkarfamiljer slagit sig ned i väntan på att deras blockhus skulle bli färdiga.

Det blev stor glädje vid landsmännens ankomst. Nyss hade i en av grottorna ännu en liten nybyggare kommit till världen och modern, hustru till Ben Jones, en arrendator från Yorkshire, visade stolt upp den lille.

— Han är den förste, som mig veterligen blivit född, sen vi kom med Welcome, sade Penn. För att hugfästa detta, skänker jag honom ett jordområde vid Wicocoa. Det ska vara hans egendom och förvaltas och brukas av er, till dess han blir så stor att han kan sköta det själv.

De lyckliga föräldrarna tackade den frikostige guvernören. Senare berättade Ben, att han ryktesvis hört att flera nyss anlända invandrarskepp var på väg upp till Chester.

— Här finns gott om plats för ännu fler, sade guvernören. Jag väntar snart också underrättelse om att våra vänner från Tyskland landat. Deras duktige präst, Pastorius har legat i mycket för detta. Han och hans trosförvanter har länge lidit svårt betryck i sitt gamla hemland.

— Är de också kväkare? frågade fru Jones.

— Nej, sade Penn. De tillhör en baptistisk trosriktning, som kallas menoniter. Pastorius räknade först med ett dussin familjer från Krefeld, men det blir nog fler. Jag har köpt jord åt dem där nere där floderna möts. I Pennsylvania ska de inte behöva lida för sin tros skull.

— Det är ju för den sakens skull vi alla kommit hit, inföll Ben. Mycket slit väntar oss här, det vet vi nog. Men friheten är mer värd än något annat!

— Ja, Gud vare tack för guvernören, som gett oss ett land, där frihet råder för alla! instämde hustrun.

Men när Penn hörde dem börja smickra och prisa honom, fick han med ens brått att ta avsked. De seglade ytterligare ett stycke uppför floden, tills de fann en plats, lämplig att slå nattläger på. Tältet sattes upp under en högest poppel och snart sorlade det muntert i tekitteln över elden.

Nästa morgon var de uppe med solen, och medan de tog sig en uppfriskande simtur på floden, ropade Markham:

— Längre åt nordväst bor irokesernas stammar. De kanske är lite strävare än lenapéfolket. Det ska bli intressant att höra vad du säger om dem!

— Vi får väl försöka komma överens med dem också! ropade Penn tillbaka. I samma stund försvann han under vattnet för att sedan dyka upp igen ett bra stycke längre bort.

När han åter blev synlig, ropade Markham:

- Jag vet redan vad irokeserna kallar dig!
- Vad då? skrattade kusinen.
- Onas! ropade översten. Onas! Det betyder också fjäder. Du borde känna dig ganska så fullfjädrad vid det här laget!

8 Inställd häxprocess

Bröderna Lars och Petter Olofsson tillhörde de svenskar, vilka fötts i Nya Världen, dit deras föräldrar en gång invandrat. Med Fogel Grijp hade Olof Larsson och hans hustru för många år sedan avseglat från Göteborg till Delaware och slagit sig ned i Passyunk. Efter dem fick Lars och Petter ärva gården, som delades i två — med bördig jord och grov skog. Bröderna redde sig således gott på var sin gård med sina stora familjer, vilka visade bra sammanhållning inbördes. Sämja rådte mellan mororna och barnen lekte gott tillsammans. Som gårdarnas manbyggnader låg endast några meter från varandra, gick det inte en dag utan att de båda svägerskorna råkades.

Botilla och Kerstin stod vid gärdesgården, som skilde gårdstomterna åt. För en stund lät de arbetet i kök och fähus vila och var inbegripna i livligt samspråk. Påsken närmade sig och ett härligt vårväder rådte. Luften var mild som balsam. Träden höljde sig i skira, ljusgröna slöjor och de för första gången utsläppta djuren nappade efter det späda gräset i hagen. Manfolken hade okat oxarna och höll på med vårplöjningen. Barnskaran var spridd i backarna, och än en stund skulle det dröja, innan de små, glada och stolta kom in till mor med vårbuketterna.

— Du har väl hört, att guvernören köpt en väldans massa mark av Olle och de två andra Svenspojkar? frågade Botilla. Guvernören tänker visst lägga sin huvudstad där, sägs det. Ritningar och allt ska vara färdigt redan. Ja, de har till och med börjat bygga en del hus, har jag hört. Kan du tänka dig!

— Ja, här har skett mycket nytt sen guvernören kom hit. Det är väl nu snart två år som han varit här. Och den ena båten efter den andra kommer med nya invandrare. Snart går det väl inte mer än tio svenskar på hundra engelsmän.

— Kyrkoherden säger, att svenskarna här inte uppgår till mer än tusen — men vi reder oss gott. Jag har hört, att guvernören lär sätta svenskarna högt. Han har mycket att ställa tillsammans med Lasse Kock här i Passyunk och Petter Rambo vid Schuyllkill.

— Ja, Lasse ja, insköt Kerstin, han har ju till och med gått och blivit medlem av högsta rådet, rikets styrelse så till sägandes.

— Häsch! svarade Botilla imponerad. Men han är en redig karl, också, kapten vårn, och väl för han vår talan inför de engelske. Å ja, va allt ändrar sej . . . Men du min skapare! Titta där! Nej, där — nere i hagen, där kräken går! Nu tror ja då att . . .

Botilla pekade nedåt gärdet, där kreaturen var inhägnade.

— Märet igen, den eländiga trollpackan! Vill du vara go och laga dig ifrån kräken, och det på stunden, annars ska du få se på annat, du!

Hon skrek och hötte med den knutna handen åt en

kvinna med veligt utseende, som gick bland djuren. Kläderna hängde i trasor på hennes utmärglade kropp. Under den grå luvan trängde det stripiga och smutsiga håret fram i testar på ömse sidor om den tandlösa munnen, över vilken en lång, krokig näsa sköt ut.

— Gå därifrån, sa ja . . .

Kvinnan fick snart brått att komma över inhägnaden och försvann i riktning mot en grå, förfallen stuga, vars skorstenslösa torvtak skymtade över ett backkrön.

Märet var änka efter en finne, som utvandrat en gång för länge sedan från Sverige, där han och hustrun varit hemmahörande i Värmland. Olof Larsson hade låtit honom bo kvar på sin mark i det pörte han byggt åt sig. Finngubben hade försörjt sig och hustru sin genom att hjälpa till vid slakt, flå hudar och gälla handjur, kort sagt allt sådant arbete, som inte vem som helst av nybyggarna kunde eller ens ville utföra. Märet hade aldrig varit som annat vettigt kvinnfolk. Efter gubbens död livnärde hon sig genom att gå omkring och tigga. Barnen var dödligt rädda för henne. »Märet kommer!» var en effektiv hotelse vid olydnad. De äldre skydde henne och det gick mycket vidskepligt tal om henne i svenskstugorna.

— Den lea häxan! utbrast Kerstin. Ho förgör oss allihop om ho längre får hållas med sina stygga konster. Di säger att ho har skrivit pactum med Skam och att ho lagt papperet under kyrkdörren i Wicocoa. Kyrkoherden har fått tag på't. Det var därför ho fick sitta i stocken fyra söndagar å rad.

— Det var då ett alldeles för snällt straff! genmälde svägerskan. Brännas skulle ho, dä lea stöcket! Va annat hade ho nu i sinnet än att sätta trolltyg på våra kor? Mannen

min har lagt tre spikar under fähusdörren och målat ett tjärkors över den. Men va tror du det beror på att Rosa ändå mjölkar så förfaselit dålit, å att grisen vårn ä så klen? Te barna sa ho — låt mej se, dä va i lördas före palm-söndan — att ho skulle rida te Blåkulla mä kvast å smörje-horn . . . Men nu ä dä vi som tar i tu mä våra gubbar på skarpen, du. Så här kan vi inte ha't längre.

Upprörda men beslutsamma skildes mororna och gick var och en in till sitt för att styra med kvällsmålet.

Några dagar efter denna händelse stod guvernören på den plats där hans boställe Pennsbury skulle uppföras. Han samtalade med Markham, som kort före Welcomes ankomst köpt det kringliggande området, som var gamla indianmarker. Det vackra landskapet omkring dem var ej olikt det de tyckte om att minnas från England, med mjukt rundade kullar, vårligt gröna träddungar, himlasträvande popplar och majestätiska ekar och almar. Nedanföör den långsamt sluttande liden blänkte floden, som här bildade en brusande fors. Guvernörens vita springare avsmakade vårgräset. Byggnadsmaterialet var framforslat och låg upplagt och väl skyddat. På den vidsträckta tomten höll en skara arbetare på med uppröjning och grävning.

De båda kusinerna diskuterade ivrigt vägar, terasser och planteringar.

— Man kan väl knappast tänka sig en vackrare plats att bo på, sade Penn. Så snart allt är färdigt, hoppas jag få hit de mina. Jag tror att parkanläggningen, så som vi har tänkt den, kommer att bli mycket trivsamt efter några år. Det är en hel del vackra och intressanta växter och trädslag jag sett på olika ställen i landet. Vi ska ta hit av dem och plantera dem här. Jag har redan pressat flera örter, som

inte finns i England och som jag tänker skänka till Royal Society därhemma.

— Här finns många märkliga stenar och mineral, som jag tror akademien också skulle sätta värde på, sade Markham. Och glöm inte alla snäckor och liknande ting vi sett.

— Indianerna får hjälpa mig, svarade Penn. Jag tror inte det finns något i hela naturens underbara värld, som de inte sett med sina skarpa ögon. De är ett beundransvärt folk. Som till exempel den här unge hövdingen, Pastorius och jag varit tillsammans med på sista tiden. Han är en förnämlig man, begåvad och vaken. Jag har lärt mig en hel del av hans folks språk. Det är ett mycket intressant studium. Men inte visste jag, när latinläraren hemma i Chigwell i Essex stod över oss med hasselkäppen i ena handen och Livius i den andra, att jag en gång i livet skulle ta språklektioner för en indian!

Kusinerna vandrade sakta uppför sluttningen, då de häpnade stannade inför en underlig syn. På backens krön blev plötsligt en skara män och kvinnor synlig. De talade högljutt och upprört på olika svenska dialekter. Kvinnor skrek, gällt och upphetsat. Främst i hopen gick två storväxta karlar och ledde eller snarare släpade mellan sig en gammal kvinna, vars smutsgrå hårstripor hängde ned över ögonen. Hennes magra kropp var höljd i trasor och hon såg vild och skygg ut. Med en kraftig påk i högsta hugg gick en kvinna tätt bakom henne. Guvernören gick emot dem, följd av Markham.

— Vad är detta? frågade han. Vilka är ni, och vad har denna kvinna gjort för något?

— Ers nåd, svarade den ene av de båda karlarna som ledde kvinnan. Vi är svenskar och bor i Passyunk. Han

talade en stapplande engelska. Jag heter Lars Olofsson, och detta är min bror Petter. Han pekade på kamraten. Den här kvinnan är Märet, och hon är en häxa.

— Vad för något! utbrast guvernören häpen.

— En häxa. En trollpacka, ers nåd, återtog Lars.

— Ho tjuvmjölkar djuren våra! skrek en

kvinnan i hopen. Mä trolldomslist, tillade hon.

— Det var ingen annan än ho som satte eldmärke i ansiktet på pojken min, när ja geck mä'n, hördes en annan förbittrad och gäll kvinnoröst.

— Hon kan inte längre få bo bland kristna människor, ers nåd, sade nu Petter med allvarlig och beslutsam min. Föga talför som han var, framsade han orden med möda. Både våra kvinnor och barn går omkring och är rädda för henne dagligdags. Hon har ont trolltyg för sig och går aldrig till skrift. Kyrkoherden har hittat ett pactum hon skrivit med blod. Hon har sålt sin själ till den onde. För den saken lät prästen sätta henne i stocken.

Penn såg på den utmärlade gamla kvinnan, som stirrade på honom med ett sinnesslött uttryck i ögonen.

— Ho har sagt, att ho ska rida te Blåkulla på en kvast och hålla bröllop mä Skam! skrek en kvinna.

— I Sverige bränner de utan förbarmande sådana gudlösa trollkoner som hon, ers nåd, återtog Petter. Vi ber nu ers nåd döma henne, så att vi kan göra av med henne.

— På bålet med henne! Hon ska brännas, den leda häxan! hördes en kör av upphetsade röster. De annars lugna och fredliga svenskarna var som förvandlade. I flera av de hysteriska kvinnornas ögon syntes något av grym förväntan.

Nu talade guvernören och det blev tyst.

— Här i Pennsylvania dömer vi ingen ohörd. Vad heter du? frågade han kvinnan och lät Petter hjälpa till som tolk.

— Märet Matsdotter, svarade hon tonlöst.

— Är du en häxa? frågade han vidare.

— Ja, blev svaret. — Jag kan trulla, jag, tillade hon stolt.

— Kan du rida på en kvastkäpp genom luften? löd guvernörens nästa fråga.

— Jadå!

Penn såg på henne igen och ett leende märktes på hans ansikte.

— Jaså, du säger att du kan det. Då ska jag tala om för dig och er alla, att du har rätt att rida på din kvast så mycket du vill! Nyligen har vår folkförsamling godkänt lagarna för Pennsylvania. Det finns i dem inte en enda rad, som förbjuder någon att rida på kvast, om han har lust. Du har absolut rätt att göra det! sade han till kvinnan. Och dödsstraff stadgar våra lagar endast för mord och landsförräderi.

Guvernören såg ut över den tysta hopen.

— Lämna nu den här stackars kvinnan i fred! Ni ser ju, att hennes sinne är sjukt. Hon behöver också mat, stackarn! Det ska ni ge henne, om ni vill vara goda kristna. Och det vet jag, att ni svenskar vill vara. Låt henne hjälpa till med något hon kan göra. Det kan skingra hennes underliga tankar. Gå nu allesammans hem igen! Blir det mer bekymmer, så kom tillbaka. Men ingen får göra henne något ont. Hon står under lagens och mitt beskydd. Det är ett fritt land vi nu lever i, med frihet också att ha tankar och åsikter, vilka kan synas underliga och frånstötande för de flesta.

Med stigande häpnad hade svenskarna lyssnat till guvernörens ord. Förvirrade och tysta drog de sig tillbaka. Petter och Lars hade släppt greppet om Märets händer och när hon såg att hon var fri, var hon snart försvunnen. Men i den bortdragande hopen hördes en gubbes missnöjda röst:

— Hemma i Bohuslän . . .

Penn vände sig till Markham.

— Det är ett bra folk, dessa svenskar, sade han, arbetsamma och fromma. Men de har ännu kvar en hel del gamla egendomligheter från den avlägsna norden.

— Vi här i Pennsylvania kommer från så många folk, svarade översten, svenskar, holländare, engelsmän, tyskar, indianer och negrer, och alla har vi våra egenheter. Men vi får väl lära oss att leva samman, så att det av oss alla kan bli ett enda sammangjutet folk.

— Rätt syn på saken, kusin! svarade Penn. Och det du säger gäller inte bara vårt Pennsylvania utan hela världen.

Han såg längtansfullt på sin vita häst.

— Jag ger mig i väg nu, sade han. Ett rödskinn väntar

på mig. Min indianske språklärare! Han har väntat för länge redan. Är allt klart till i morgon?

— Allt! blev svaret. Hövdingarna är i god tid budade till Sachimaxing.

— Och gåvorna har du noga valt ut?

Då översten med en nick besvarat frågan, sade Penn:

— Hövdingmötet i Sachimaxing är av oöverskådlig vikt för vår framtid här i Pennsylvania. Gud give, att det bleve en god utgång på det hela!

— Jag tror för min del, att vi kan hysa gott hopp, svarade Markham. Stämningen är gynnsam bland hövdingarna, efter vad jag vet. Det ser ut som om våra förberedelser inte varit förgäves.

Kusinerna tog avsked av varandra och Penn svingade sig upp i sadeln. Häst och ryttare var snart försvunna bortom nyutslagna träddungar och vårblommande lövängar.

9 Budskap över vattnet

De satt på en kullfallen trädstam, Penn och hans nyförvärvade indianske vän, en ståtlig ung hövding av Shawnee-stammen. Solen höll på att gå ned och det röda skenet kom indianens ansikte att lysa som blank koppar. Med tillhjälp av det Penn hittills inhämtat av algonkinernas språk och den engelska den intelligente infödingen lärt sig, berättade den förre om episoden med Märet, varvid indianen inte minst visade sig intresserad av kvinnans djävulskontrakt.

— Hos oss är det bara medicinmannen, som har någon makt över de onda andarna, sade han. Penn kom ihåg de egendomliga figurer han mött på indianstammarnas lägerplatser. En av dessa medicinmän hade han i särskilt minne på grund av mannens ovanligt fantastiska kostymering. Den indianske trollkarlen hade varit höljd i en björnhud, på vilken det stora grinande huvudet och klorna satt kvar. Kring halsen och lite var på kroppen i övrigt, hängde en mängd små skinnpungar och hylsor av näver, i vilka den mystiska »medicinen» förvarades. Det vederstyggligaste i hela utstyrelsen tyckte Penn var de torkade skinnen av ödlor, ormar och paddor, vilka i en tät rad hängde ned från bältet, men även »prydde» björnhuden. Hela uppenbarelsen såg till den grad hisklig ut, att Penn inte undrade över

den respekt, med vilken alla stammens medlemmar såg på medicinmannen.

— Vad gör en sådan man, när någon av er blir sjuk? frågade Penn.

— Då går han in i den sjukes hydda, och ingen annan får vara där mer än de två, svarade indianen. Medicinmannen trummar och väsnas med skullror. Han dansar och tjuter för att driva ut den onde ande, som gått in i den sjuke. På det viset håller han på så länge han orkar, sen går han hem till sin avsides liggande hydda. Det kan hända, att den sjuke blir återställd.

— Men också att han dör? insköt Penn.

— Ja, medgav indianen, men det händer väl med blekansiktenas sjuka också, ändock någon av era medicinmän varit hos dem!

— Det sker tyvärr ofta, svarade Penn och såg framför sig de om sin värdighet mycket måna läkarna hemma i England, med deras stora svarta kappor, peruker och väldiga brillor.

— Dansar och trummar era medicinmän också? frågade indianen.

— Nej, log Penn, inte nu för tiden. Men fordom gjorde de nog det. Nu har de många slags läkemedel och dessa förbättras undan för undan. De har verktyg också, små skarpa knivar och sådant, varmed de kan skära upp till exempel onda bölder. En del läkare är så skickliga, att många unga män samlas kring dem för att lära av dem. Jag har själv varit en sådan lärjunge.

— Våra medicinmän har också mycken visdom och färdighet i att tillreda kraftig medicin av örter och annat, genmälte den andre. En del är så trollkunniga, att de kan

åstadkomma ting, vilka du inte skulle tro, om jag bara tordes berätta för dig om allt sådant.

— Vi indianer skulle då aldrig våga bränna dem, tillade han allvarligt, det skulle inte Manitu tycka om.

— Vi vita män tror också på den store Anden, sade Penn.

— Att han finns, det vet vi, svarade den andre, men annars känner vi inte mycket till honom. Kanske ni blekansikten vet mer om honom.

— Han har sänt sin son, den störste av alla hövdingar, ned från himmelen. Sonen har kommit till oss och berättat för oss om Witshi Manitu, att han är en fader för oss alla och att han tycker om oss, sade Penn.

— Den hövdingen har jag aldrig hört talas om. Han är väl en mycket stark och tapper krigare. Vad heter han?

— Jesus Kristus, blev svaret. — Manitu har satt honom till hövding över alla.

— Då har han många krigare och goda vapen?

— Vapen har han, men inte båge, inte spjut eller yxa.

— Men eldrör då, som ni blekansikten?

— Nej, inga sådana vapen alls, som kan göra människor illa eller döda dem. Det är därför alla de som kommit med mig hit på de stora skeppen, inte brukar vapen till annat än jakt. Annars går vi inte beväpnade.

— Nej, jag har sett det, svarade indianen, men det förstår jag inte. Endast män som varit tappra krigare, kommer ju till Manitu när de är döda, och en man måste alltid bära sina vapen, annars kan han själv bli dödad.

— Den store hövdingen Jesus Kristus vill inte att vi ska göra så. Han har sagt, att vi ska leva som bröder i stäl-

let och hjälpa varandra. Då behövs varken eldrör eller andra vapen.

Den unge indianhövdingen såg förvånad och begrundande ut.

— Var bor er store hövding någonstans? frågade han.

— Nu är han hos sin fader igen. Men allt han har befallt oss göra, finns nedtecknat i en bok, som kallas bibeln. Jag har den boken hemma och läser i den varje dag. Det gör många av mitt folk.

— Jag vill gärna se den boken. — Men de som är hårda och listiga mot oss röda män, de som säljer eldvatten till oss, så att vi blir ursinniga och dödar våra anhöriga, när vi druckit av det. De som lurar oss när de köper skinn av oss, har de också den där boken med den store hövdingens ord?

Indianen hade talat helt lugnt. Men Penn fick ett sorgset och plågat uttryck i ansiktet.

— En del av de blekansikten du talar om, har nog den boken och läser kanske i den också. Men då de handlar illa och trolöst mot ditt folk, lyder de inte vad den store hövdingen befallt. En gång ska han därför hålla dom över oss alla. Han vet vad varenda människa har gjort, både ont och gott. Därför blir han en rättvis domare.

— Detta tycker jag om att höra, sade indianen. Jag skulle vilja höra dig berätta mer om din store hövding. Med sällsamt budskap har du kommit över det stora vattnet . . .

— Mer ska du få höra en annan gång, svarade Penn och när du lärt dig vårt språk, kan du själv läsa vad han talat i boken jag nämnde nyss.

— Att du, Miquon, vill göra så mycket för din röde broder, däröver gläder sig mitt hjärta mycket, sade in-

dianen och såg tillgivet på Penn. Måtte dina år bliva många, så att du får vara ditt folks hövding tills du blir mycket gammal, ja, så gammal som den här eken! Han slog på den väldiga kullfallna trädstammens skrovliga bark.

— En kraftig bjässe. Grann har den varit och mycket har den sett, sade Penn. Men här ligger den nu! Vi lever bara så länge som den store Anden vill låta oss leva. Men dig, min röde broder, vill jag tacka för dina goda ord.

De skildes åt, sedan de kommit överens om en vandring inåt landet på några dagsmarscher — Penns vanliga metod att mäta upp land för kolonisterna. Avfärden skulle ske dagen efter det stora hövdingmötet på rådsplatsen vid Sachimaxing.

Penn lyfte handen och vinkade till avsked.

— I morgon, alltså, vid Sachimaxing, sade han.

— Vid Sachimaxing, svarade hövdingen med ett brett leende.

— — —

Petter Rambo, i vars stuga guvernören för tillfället tagit kvarter, var en sävlig och trygg svensk. Han tog emot gästen med en bastant måltid på bröd, kött och öl, allt uppdukat framför härden, på vilken en stor brasa flammade.

— Här är några brev till ers nåd, sade Petter. Han ville aldrig använda tilltalsordet du, som Penn bett honom göra och som sed var bland kväkarna, till många utomståendes undran och förargelse.

— Det kom två skepp i dag från England, med ett par hundra passagerare, tillade svensken.

Guvernören öppnade först det brev på vilket han kände igen Thomas Ellingtons handstil.

— Gulis sjukdom har förvärrats, skrev den trogne vännen. — Jag är rädd hon inte har så långt kvar, om inte ett underverk inträffar. För var dag har hon under den sista tiden blivit allt svagare. Det vore gott om du kunde segla tillbaka till England med det skepp, åt vars kapten jag anförtrott detta brev.

Penn drog djupt efter andan. Med brevet i handen förblev han länge sittande, utan att kunna företaga sig något. För hans inre blick framträdde Gulis älskliga ansikte och han kände sitt bröst snöras samman.

Svensken hade lämnat honom, då han förstått att guvernören mottagit ett budskap, som djupt berört honom.

— Guli — — — Ja, jag ska komma till dig. Jag ska komma till dig så fort jag kan. Guli . . .

En stor smärta överväldigade honom. Så långt, långt borta de var, hans hustru och de små barnen. Kanske levde hon inte längre . . .

Först en lång stund senare kunde han förmå sig att öppna det andra brevet, som utgjordes av en lång rapport från hans vän lord Sunderland.

Penns fiender därhemma var i rastlös verksamhet. Längre hade ett rykte velat förmäla, att Pennsylvanias guvernör, känd som den katolske hertigens vän, skulle ha dött därute i vildarnas land, sedan han övergått till den romerska kyrkan och blivit jesuit . . .

— Men detta, skrev lorden, är inte den enda lögnen, som är i svang om dig. Förmodligen vet du inte, att lord Baltimore har lämnat Maryland och rest hit. Han har företett en rapport, mycket ofördelaktig för dig, angående er sista överläggning i gränsfrågan. Du framställes i mycket mörk dager i denna rapport.

Än mer — och nu förmår jag knappt skriva för de tårar som skymmer mina ögon — vår vän, sir Algernon Sidney, den oräddade frihetskämpen, har slutat sitt liv på stupstocken, falskt anklagad för republikanska stämplingar . . . Härtill kommer, att förföljelserna mot kväkarna blossat upp igen. Din närvaro här i England är högst nödvändig. Ingen tid är att förspilla.

Penn lade Sunderlands skrivelse åt sidan. Hemlandet stod fram för honom tydligare än på länge. Under två års bortavaro hade England skymts undan för honom av Pennsylvania, England — med allt vad han där hade kärt och längtade efter, det gamla hemlandet, med all dess ofrihet, förtryck och orättvisor, med trogna vänner och lågsinnade fiender.

— Jag måste fara, tänkte han. — Några pålitliga män tar hand om Pennsylvania i mitt ställe så länge, och Markham får dessutom ensam övervaka Philadelphias uppbyggande i fortsättningen. Så får det bli.

Han knäppte sina händer och satt stilla en stund. Så lade han breven i en väska och tog fram sin bibel. Han läste länge och gjorde anteckningar. Slutligen klädde han av sig och föll på knä vid den av grova plankor uppförda skåpsängen, sedan han blåst ut de rykande talgljusen. Inom kort var allt inneslutet i indianlandets djupa tystnad, endast genombruten av de oändliga skogarnas sus och ljudet från floden, som nedanföör det svenska nybygget bred och mäktig brusade mot havet.

10 Sachimaxing och Endeavour

Från alla håll i Penns vidsträckta skogsland kom de till Sachimaxing budade indianhövdingarna, omgivna av sina främsta män. Man såg rödskinn från stränderna av Delaware, Susquehannah och Ohio, från Eriesjöns avlägsna kuster och från de vilda Alleghannybergen, shawneer, conestogoeer och ganaweer, alla med sina särskilda stamtecken i form av totemdjur, tatueringar eller fjäderprydnader. Som en furste rörde sig, ståtligast bland dem och av alla med vördnad hälsad, överhövdingen, Sachem Taminent, som skulle föra de röda folkens talan.

Med sina fjäderprydnader, brokiga wampumbälten och med ansiktena tatuerade i svart, gult, rött och blått utgjorde indianerna en färgrik anblick mot bakgrunden av den majestätiska naturen kring hövdingarnas uråldriga mötesplats Sachimaxing, varifrån man såg ut över floden och de blånande skogarna.

En rådseld flammade under den resliga och urgamla alm, som var hövdingplatsens heliga träd, mot vilket guvernören styrde sina steg, följd av sina närmaste män, bland dem överste Markham och tolken, den väderbitne gamle skepparen Cockles. Efter dem kom en stor skara vita män, kvätkare från England och Irland, tyskar från trakterna kring

övre Rhen, holländare, finnar och svenskar, alla utan vapen.

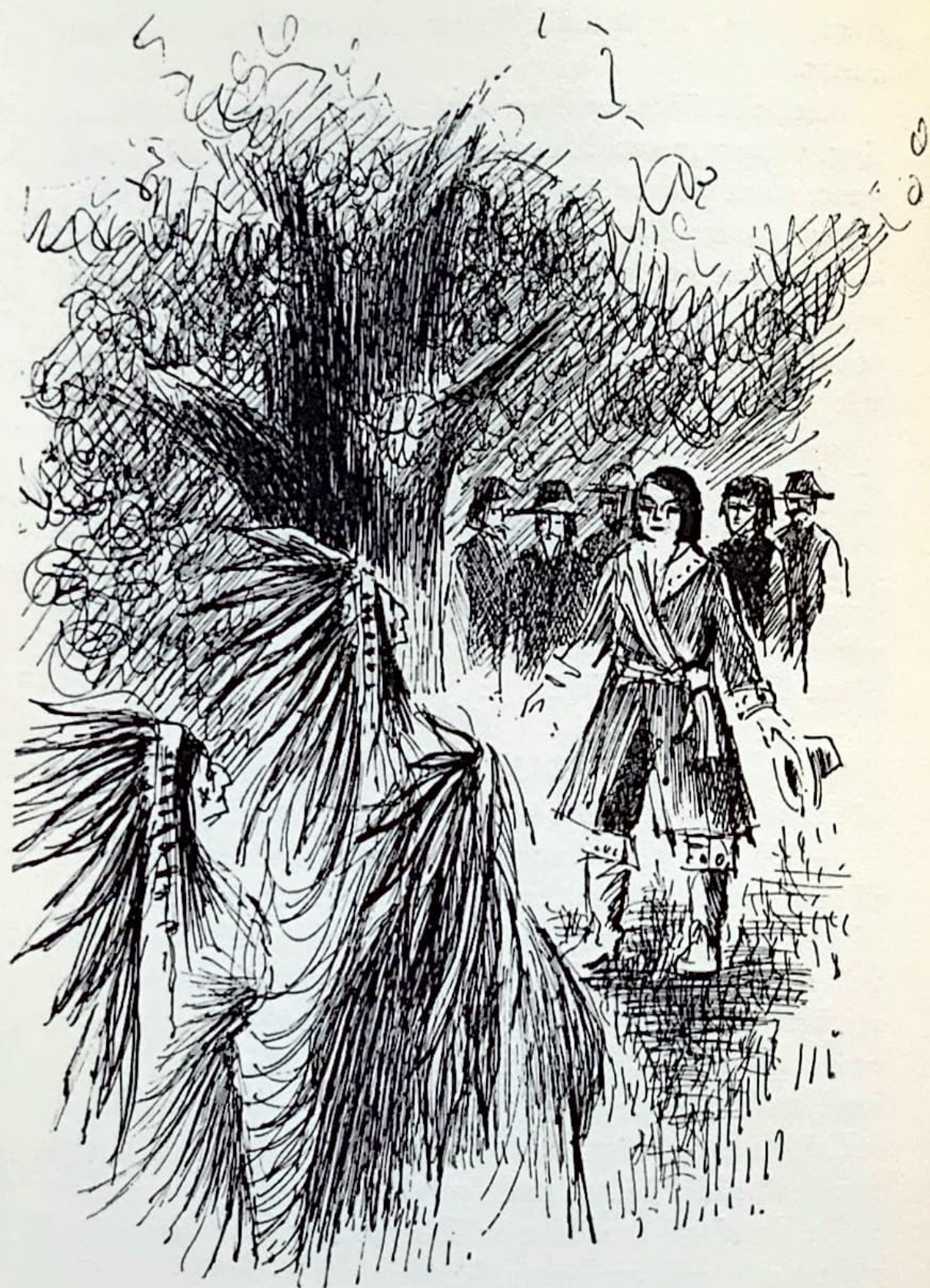
Med oberörda ansikten betraktade indianerna alla de ting, vilka var avsedda som gåvor till dem — knivar och yxor, stora packar av friskt kläde, rött och blått, pärlor, nålar och mycket annat, som indianerna satte värde på.

Långsamt och med stor värdighet skred Sachem Taminent närmare rådselden, där Penn mottog honom med en grandezza, som trots frånvaron av all europeisk kunglig ståt förde tanken till Ludvig den XIV:s och kung Karls lysande hovceremoniel. Från de närmast stående, äldre hövdingarna mottog Sachem Taminent det främsta tecknet på sin värdighet och maktställning, ett slags hätta, försedd med ett horn, och satte den på sitt huvud. Sedan han gjort detta, var marken där han stod helig och okränkbar, liksom han själv och var och en som befann sig på samma plats. Så sade han till Penn:

— Vi vilja höra dig.

Kring rådsplatsen rådde nu fullkomlig tystnad. Guvernören reste sig och började läsa ur ett stort dokument.

— Då den store Anden har gjort er såväl som oss, och vi äro barn av samme fader, både indianer och vita, hava vi kommit till denna rådsplats vapenlösa, såsom för att möta bröder och vänner. Vi önska leva i fred med er, utan att bruka vare sig eldrör eller svärd. Som bröder vilja vi möta er utan fruktan och utan vrede. Alla stigar i detta land skola vara öppna för både indianer och kristna. Ingen må tillsluta sin dörr för den andre, utan ömsesidig gästfrihet skall råda. Därest onda och falska rykten uppkomma, skola de ej bli trodda utan inberättas, så att orsaken till ryktenas uppkomst kan undersökas och allt ställas till rätta

igen genom lika många män från oss och er. — Då den ena parten av oss får vetskap om hotande faror, skall den andra parten utan dröjsmål underrättas därom. Våra folk skola ej tillfoga varandra skada, vare sig till liv eller egendom, utan i stället bistå varandra.

Om någon bryter mot dessa regler, skall brottet noga undersökas, och den som lidit skada skall gottgöras. När han sedan fått ersättning, skall oförrätten vara av alla glömd, och den skall begravas i ett bottenlöst djup. Ty vårt mål skall inte vara att göra orätt mot varandra — därigenom skulle vi blott utmana den store Anden — utan att göra vad gott är.

Vi skola mötas på den goda viljans och förtroendets väg, och i allt vara öppna, broderliga och kärleksfulla.

Vi skola alla lova att förtälja för våra barn om den överenskommelse vi göra här i dag, för att de släktled efter släktled må minnas den och hålla den, och så att vårt förbund blir likt en kedja, vars länkar bliva allt starkare sammanfogade med varandra.

Vårt förbund skall hållas vid makt så länge strömmar och floder rinna och så länge sol, måne och stjärnor bestå, vartill vi nu alla högt och med en röst må giva vårt bifall och löfte.

Sedan Penn med sin kraftiga stämman läst upp dessa punkter i vänskapsfördraget mellan indianer och vita, förklarade sig alla vilja efterfölja överenskommelsen. De gjorde det med ett rungande ja, som gav eko mellan den gamla rådsplatsens ekar och cedrar.

Penn lade nu pergamentrullen med fredstraktaten på marken. Han och Sachem Taminent gick så varandra till

mötes, och i allas åsyn räckte de båda folkens hövdingar varandra handen.

Sedan Penns folk överlämnat sina vänskapsgåvor till indianerna, lade Sachem Taminent i guvernörens händer ett wampumbälte, konstrikt sommanfogat av ett stort antal små vita snäckor. Inflätade syntes mitt på bältet två figurer, vilka utgjordes av violetta snäckor och som föreställde de båda folkens hövdingar, hållande varandra i handen.

På det sättet förpliktade sig indianerna att å sin sida hålla den ingångna överenskommelsen. Och länge, långt efter det att Penn och Sachem Taminent och alla de som en gång var med då hövdingarna möttes vid Sachimaxing, var döda, berättade indianer och vita om vänskapsförbundet. Och lika länge som man kom i håg traktaten och berättade för barnen om den vid indianernas lägereldar och vid härden i nybyggarens blockhus, lika länge förblev vänskapsförbundet obrottsligt hållet och fred rådande mellan rödskinn och blekansikten i Pennsylvania.

— — —

Två år hade förflutit, sedan Welcome styrde in mellan kap May och kap Henlopen och uppför Delawarefloden. Under Penns och hans energiska och begåvade medhjälparens ledning hade under denna tid ett febrilt civilisationsarbete ägt rum. Med guvernören och rådet i spetsen och representerade av folkförsamlingen, hade Pennsylvanias fria medborgare antagit en konstitution för den nya staten. Nybyggarna hade fått sina jordlotter uppmätta. Ständigt lades ny mark under plogen. Hus timrades. I Philadelphia, där hundra år senare den ännu bestående konstitutionen för Amerikas förenta stater skulle komma till stånd under en

annan frihetskämpes, George Washingtons ledning, färdigbyggdes det ena kvarteret efter det andra, tillika med gator, torg och parker efter Penns riktlinjer. Från andra sidan havet kom ständigt nya skepp med invandrare, som fick en fristad i Penns nya rike. Pennsbury, guvernörens eget residens ej långt från huvudstaden, reste sig ståtligt ovanför den mäktiga floden med sina tvenne flyglar och omgivet av en nyanlagd park. På Pennsbury var det ock guvernören före avresan till det gamla hemlandet än en gång samlade indianstammarnas hövdingar för att förnya det vid Sachimaxing ingångna vänskapsförbundet. Enträget bestormade de honom alla, både indianer och vita, med böner att han skulle stanna kvar, men förgäves. Han kunde blott lova återkomma så snart framtidens dunkla konturer klarnade och han blivit färdig med allt som väntade honom i England.

Philadelphias första skeppsbygga hade en händig nybyggare upptimrat. Här låg briggen Endeavour och väntade på guvernören. Snart var avskedets stund inne, alltför snart, tyckte den stora, allvarliga och tysta skara, som stod samlad nere vid skeppsbyggan. Sorg och ovisshet fyllde deras sinnen. Ej visste de, om han, som de hade att tacka för så mycket, ny frihet och ny jord i ett land med trygghet under egna lagar, ja, som de hade att tacka för livet — någonsin skulle komma åter till sitt land.

Han tog avsked en sista gång av sina närmaste medarbetare, de som under hans frånvaro skulle leda landet. Han sträckte ut sina armar och välsignade dem alla, röda och vita. Han välsignade Pennsylvania och dess huvudstad, vars första förhoppningsfulla bebyggelse låg däruppe på stranden med sina vita, nytimrade hus.

Det gnisslade i block och taljor. Seglen hissades och skeppet styrde långsamt ut. De kvarlämnade stod på kajen, tills sista skymten av fartyget försvann och gick så tysta tillbaka till sitt arbete.

Länge stod William Penn med händerna i ett hårt grepp om relingen. När skeppet kommit ut i den vida flodmynningen, friskade vinden i och seglen spändes. Endeavour girade något babord och gled snabbt ut på Atlanten. Snart hade Pennsylvanias skogar sjunkit ned under synranden.

KÄLLOR

För den historiska bakgrunden till denna berättelse har bl. a. följande arbeten använts:

- Braithwaite, W. C., *The Beginnings of Quakerism*. London 1912.
— » — *The second period of Quakerism*. London 1919.
Dixon, W. H., *History of William Penn*. London 1872.
Fogelklou, E., *William Penn. En bok om samvete och stat*. Stockholm 1935.
Graham, J. W., *William Penn. Founder of Pennsylvania*. New York 1916.
Jacobsson, N., *Svenska öden vid Delaware 1638—1831*. Stockholm 1938.
Langlet, M., (bearb.) *Europa i bilder*. Stockholm 1885.
Macaulay, Lord, *Englands historia från Jakob den andres tronbestigning*. I. Övers. Stockholm 1879.
Pepys, S., *Dagbok 1660—1669*. Urval o. bearb. av K. G. Ossiannilsson. Stockholm 1922.
Ringgren, H.—Ström, A. V., *Religionerna i historia och nutid*. Stockholm 1957.
Trevelyan, G. M., *Englands historia*. II. Övers. Stockholm 1931.
— » — *Engelska kulturbilder*. II. Övers. Stockholm 1952.
Encyklopedia Britannica.
Realencyklopädie für protestantische Theologie und Kirche. Bd 16, art. Quäker. Leipzig 1905.

19

MIT
LÄN

MEINEN
LANDEN

